

กลวิธีการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาจากภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทยในนวนิยาย : กรณีศึกษา เรื่อง *A Single Thread* ของ Tracy Chevalier

ณัฐวดี ก้อนทอง *

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

Translation Strategies of Christianity-related Terms from English into Thai in Fiction: A Case Study of Tracy Chevalier's *A Single Thread*

Nathawadee Konthong *

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 11 January 2023

Revised 9 April 2023

Accepted 11 April 2023

คำสำคัญ

กลวิธีการแปล

คริสต์ศาสนา

คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา

นวนิยาย

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread* กลวิธีการแปล และความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลกับการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในสังคมไทย การแบ่งประเภทคำทางศาสนาปรับใช้แนวคิดของ Newmark (1988) และ Inphen (2020) ส่วนกลวิธีการแปลใช้แนวคิดของ Newmark (1988) และ Baker (2018) ผลการวิจัยพบคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา 4 ประเภท ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่ พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา และบุคคล ด้านกลวิธีการแปลพบ 9 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับ การแปลตรงตัว การใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบาย การใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ การอธิบายความ การใช้คำที่มีความหมายกว้าง การใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรม การละไม่แปล และการใช้กลวิธีการแปลผสมกัน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลกับการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในสังคมไทย พบว่าการใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับสอดคล้องกับคำที่ใช้จริงในหมู่คริสต์ศาสนิกชน ส่วนคำที่มีความคล้ายคลึงหรือเหลือมทางวัฒนธรรมหรือเป็นที่รู้จักในหมู่ชาวไทย ใช้กลวิธีการแปลตรงตัว การอธิบายความ การใช้คำที่มีความหมายกว้าง การใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ และการใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรม ในขณะที่คำที่กล่าวถึงรายละเอียดซึ่งเฉพาะจะใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในนวนิยาย ผู้แปลควรศึกษาว่ามีคำแปลที่เป็นที่ยอมรับหรือไม่ และพิจารณาความคล้ายคลึงหรือเหลือมทางวัฒนธรรมของสังคมที่ใช้ภาษาต้นฉบับและฉบับแปลเพื่อเลือกใช้กลวิธีการแปลอย่างเหมาะสม

* Corresponding author

E-mail address:

nathawadee.mk@gmail.com

Keywords:

Translation strategies,
Christianity,
Christianity-related terms,
fiction

Abstract

This research article focuses on Christianity-related terms in the novel *A Single Thread*, translation strategies and the relationship between translation strategies and the use of Christianity-related terms in Thai society. The terms are grouped by adapting Newmark's (1988) and Inphen's (2020) categorization. Newmark's (1988) and Baker's (2018) translation strategies are adopted to analyze translation strategies found in the translated version. The result shows that there are 4 categories of Christianity-related terms, namely, object, venue, religious service and religious days, and people. For translation strategies, 9 strategies are found, namely, translation by using accepted standard translation, literal translation, using loan words and explanation, using loan words, paraphrasing, using more general words, using cultural substitution, omission, and using mixed strategies. For the relationship between translation strategies and the use of Christianity-related terms in Thai society, it is discovered that translation by using accepted standard translation is employed in accordance with the use of terms in the Christian community in Thailand. The terms that have similar or overlapping cultural meaning or are known among Thai people are translated by literal translation, paraphrasing, translation using a more general word, using loan words and cultural substitution, while the terms indicating specific details are translated by using loan words and explanation or mixed strategies. To translate Christianity-related terms from English into Thai in fiction, the translators should explore whether there are accepted standard translations in the TL. Also, the translators should consider similarity or overlap between SL and TL's cultures to utilize translation strategies appropriately.

1. บทนำ

บริบททางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการแปล เนื่องจากการแปลมิได้เจาะจงเพียงการถ่ายทอดรูปคำและโครงสร้างในภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นการถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นทางไปสู่ภาษาปลายทาง ผู้แปลจึงต้องให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากสังคมที่ใช้ภาษาต้นทางไปสู่สังคมที่ใช้ภาษาปลายทางด้วย หากการแปลเป็นการถ่ายทอดภาษาและวัฒนธรรมต้นทางที่มีความคล้ายคลึงกับภาษาและวัฒนธรรมปลายทาง ปัญหาในการถ่ายทอดวัฒนธรรมมักไม่เป็นปัญหาใหญ่ แต่หากสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมต้นทางปรากฏเพียงเล็กน้อยหรือไม่ปรากฏเลยในวัฒนธรรมปลายทาง ผู้แปลอาจประสบปัญหาว่าควรแปลคำหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเหล่านั้นอย่างไรจึงจะทำให้ผู้อ่านงานแปลเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมของสังคมต้นทาง

สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ข้อมูลจากการสำรวจสภาวะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต พ.ศ. 2561 จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ระบุว่าประชากรของประเทศไทยร้อยละ 93.5 นับถือศาสนาพุทธ ในขณะที่ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 1.1 ซึ่งเป็นลำดับที่สาม รองจากศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 5.4) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) เมื่อพิจารณาบริบททางการศึกษา ในกระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ มีการระบุสาระการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 2 มาตรฐาน ได้แก่ “รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดาของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข” และ “เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 16) จากข้อมูลข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าประชากรในสังคมไทยที่ศึกษาในระบบหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการได้รับการเรียนการสอนเนื้อหาทางศาสนาพุทธและศาสนาที่ตนนับถือเป็นระยะเวลาหลายปีตลอดการเรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษา ย่อมทำให้ประชากรส่วนใหญ่ในสังคมไทยคุ้นเคยกับเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ ที่มีผู้นับถือในประเทศไทย เมื่อพิจารณาบริบททางสังคมในประเทศไทยมีวัดทางพุทธศาสนาอยู่จำนวนมาก ข้อมูลจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ระบุว่าจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2565 มีวัด จำนวน 42,887 แห่งทั่วประเทศไทย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ในขณะที่ศาสนสถานทางคริสต์ศาสนามีจำนวน 3,306 แห่งทั่วประเทศไทย (ศูนย์ข้อมูลกลางทางด้านศาสนา, ม.ป.ป.) และสังคมไทยมีพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในโอกาสต่าง ๆ มากมาย แม้ผู้นับถือศาสนาอื่นหรือไม่นับถือศาสนาอาจจะคุ้นเคยกับธรรมเนียมปฏิบัติอันสืบเนื่องจากพุทธศาสนา ทั้งยังมีวันสำคัญทางศาสนาซึ่งกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการจำนวนหลายวันตลอดปีปฏิทิน เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา

เป็นต้น ในขณะที่วันสำคัญทางคริสต์ศาสนามีได้กำหนดให้เป็นวันหยุดราชการเช่นเดียวกับวันสำคัญทางพุทธศาสนา ดังนั้น การนำเสนอข้อมูลในวันสำคัญทางคริสต์ศาสนาผ่านสื่อต่าง ๆ จึงอาจไม่แพร่หลายเป็นวงกว้างเมื่อเทียบกับข้อมูลของวันสำคัญทางพุทธศาสนา จากข้อมูลข้างต้น ทำให้อนุมานได้ว่าประชากรจำนวนมากในสังคมไทยมีประสบการณ์หรือคุ้นเคยกับธรรมเนียมปฏิบัติทางพุทธศาสนามากกว่าคริสต์ศาสนา

ในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread* ผู้เขียน คือ Tracy Chevalier สร้างสรรค์เรื่องราวโดยมีประเทศอังกฤษในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นฉากหลัง เรื่องราวชีวิตและความรักของตัวละครหลักในเรื่องนำเสนอผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางคริสต์ศาสนาในศาสนสถาน เนื่องจากตัวละครหลักได้พบปะกันที่มหาวิหารวินเชสเตอร์ (Winchester Cathedral) โดยคริสต์ศาสนิกชนฝ่ายหญิง เช่น ไวโอเลต สปีดเวลล์ ซึ่งเป็นตัวละครเอกของเรื่องซึ่งย้ายจากเมืองเซาแทมป์ตันมาสู่เมืองวินเชสเตอร์ หลุยซา เพเซล ผู้เป็นครูสอนการปักผ้า และกลุ่มเพื่อนใหม่ที่เมืองวินเชสเตอร์ ได้แก่ กิลดา ฮิลล์ โดโรธี จอร์แดน มอรีน เวบสเตอร์ มีส่วนร่วมในงานหัตถกรรมเพื่อถวายแด่มหาวิหาร ในขณะที่คริสต์ศาสนิกชนฝ่ายชาย เช่น อาร์เทอร์ ไนต์ คีธ เบน มีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางศาสนาโดยเป็นคณะตีระฆังของมหาวิหาร ไวโอเลตนั้นสนใจการตีระฆังเพราะอาร์เทอร์ จนต่อมาเธอมีโอกาสดำตีระฆังด้วยตนเอง ซึ่งการตีระฆังนั้นได้แสดงถึงการเอาชนะความกลัว และการยอมรับความต้องการของตนเอง (Garcia, 2021) อันเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้เธอได้สร้างเส้นทางชีวิตของตนเองในที่สุด กิจกรรมต่าง ๆ ข้างต้นจึงสร้างความผูกพันระหว่างตัวละคร และเป็นกิจกรรมที่เหล่าตัวละครหลักกระทำเพื่ออุทิศตนแก่ศาสนา และเพื่อหาโอกาสมาพบปะเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างกัน ดังนั้น คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาและกิจกรรมทางศาสนาที่ตัวละครต่าง ๆ กระทำจึงมีความสำคัญและมีความถี่ปรากฏจำนวนมากตลอดทั้งเรื่อง

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นว่าสังคมผู้อ่านภาษาฉบับแปล หรือสังคมไทยมีประชากรที่นับถือคริสต์ศาสนาคิดเป็นร้อยละ 1.1 ในขณะที่สัดส่วนของผู้ที่นับถือพุทธศาสนามีสัดส่วนถึงร้อยละ 93.5 จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าในนวนิยายที่มีคริสต์ศาสนาเป็นแกนกลางของเรื่องราว จะปรากฏคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทใดบ้าง และผู้แปลใช้กลวิธีการแปลเพื่อถ่ายทอดคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาอย่างไร อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจในการศึกษาคือ กลวิธีการแปลที่ผู้แปลเลือกใช้นั้นมีความสัมพันธ์กับการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในสังคมไทยอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 2.1 เพื่อแบ่งประเภทคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread*
- 2.2 เพื่อจำแนกกลวิธีการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในฉบับแปลภาษาไทยของนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread* ที่ใช้ชื่อว่า *เพียงหนึ่งใจเดียว*
- 2.3 เพื่อหาความสัมพันธ์ของกลวิธีการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในบทแปลเรื่อง *เพียงหนึ่งใจเดียว* กับการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในสังคมไทย

3. ขอบเขตของงานวิจัย

ตัวบทต้นฉบับที่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้คือ *A Single Thread* โดย Tracy Chevalier (2020) เปรียบเทียบกับฉบับแปลภาษาไทย *เพียงหนึ่งใจเดียว* โดย รสวรรณ พิงสุจริต (2564)

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษากลวิธีการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในนวนิยายจะเป็นแนวทางการแปลประเด็นดังกล่าวในตัวบทประเภทนวนิยาย ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียนวิชาการแปลเพื่อชี้ให้ผู้แปลเห็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทางเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกใช้กลวิธีการแปลที่เหมาะสม

5. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 คำทางวัฒนธรรม

การแปลคำทางวัฒนธรรมเป็นประเด็นปัญหาที่ท้าทายในการทำงานแปลเนื่องจาก การแปลเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมของภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง ผู้แปลจะต้องพิจารณาว่าควรถ่ายทอดสารจากต้นฉบับมาสู่ฉบับแปลอย่างไร เพราะมีความเป็นไปได้ว่า ผู้อ่านที่อยู่ในวัฒนธรรมหนึ่งจะอ่านงานเขียนที่กล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในอีกวัฒนธรรมหนึ่งแล้วไม่เข้าใจว่าสิ่งที่เกิดขึ้นหมายความว่าอย่างไร (Larson, 1984, pp. 41-42) สิทธา พินิจภูวดล (2564, น. 32-35) กล่าวถึงวัฒนธรรมกับการแปลเอาไว้ว่าการแปลเป็นการพบกันระหว่างต่างภาษา ย่อมเกิดอิทธิพลต่อกันทั้งในทางดีและทางเสีย อิทธิพลในทางดีหมายถึงเกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาและมีการสร้างคำใหม่ ๆ ขึ้นในภาษาปลายทาง ส่วนอิทธิพลในทางเสีย หมายถึงเกิดความคลาดเคลื่อนทางความหมายในการแปล นอกจากอิทธิพลทางดีและทางเสียแล้ว ผู้แปลยังควรคำนึงถึงความคล้ายคลึงหรือแตกต่างของวัฒนธรรมต้นทางและวัฒนธรรม

ปลายทางด้วย สุพรรณิ ปิ่นมณี (2562, น. 1-4) กล่าวว่า ความเฉพาะตัวทางวัฒนธรรมนั้นอาจมีความคล้ายคลึง เหลื่อม หรือแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงระหว่างวัฒนธรรมหนึ่งกับอีกวัฒนธรรมหนึ่งในการแปล ผู้แปลไม่สามารถเลือกแปลเฉพาะเพียงภาษาโดยละเลยวัฒนธรรมได้เนื่องจากภาษากับวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน การแปลคำทางวัฒนธรรมอาจแปลได้หลากหลายกลวิธีขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการนำบทแปลไปใช้

ในประเด็นของคำทางวัฒนธรรมที่มักพบในการแปล Newmark (1988, pp. 94-103) ได้แบ่งคำทางวัฒนธรรมออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1) คำทางวัฒนธรรมทางสภาพแวดล้อม (Ecology) เช่น พืชพรรณ สัตว์ในท้องถิ่น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

2) คำทางวัฒนธรรมทางวัตถุ (Material culture) หมายถึง สิ่งของต่าง ๆ ที่ครอบคลุมถึงอาหาร เครื่องแต่งกาย บ้านเรือนที่อยู่อาศัย สิ่งปลูกสร้าง และการเดินทาง

3) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Social culture) เช่น การทำงาน และการพักผ่อนหย่อนใจ

4) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรต่าง ๆ ทางสังคม (Social organization) เช่น องค์กร ธรรมเนียมประเพณี กิจกรรม กระบวนการ และมโนทัศน์ที่ครอบคลุมในทางการเมือง ศาสนา และศิลปะ

5) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับอากัปกริยาและนิสัย (Gestures and habits)
จากข้อมูลข้างต้น จะพบว่าคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนาจัดเป็นคำทางวัฒนธรรมในประเภทองค์กร ประเพณี กิจกรรม กระบวนการ

5.2 การศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมหรือคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

ในการแปลนวนิยาย ผู้แปลจะต้องสรรหาวิธีการแปลที่เหมาะสมในการถ่ายทอดตัวบทที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจากต้นฉบับไปสู่ฉบับแปล สุภัค ให้งจุง (2557) ได้ศึกษาการแปลบทละครจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย และพบว่าการแปลตัวบทที่มีนัยแฝงทางวัฒนธรรม ผู้แปลต้องทำความเข้าใจนัยแฝงให้ถ่องแท้ และถ่ายทอดโดยไม่ยึดติดกับภาษาต้นทาง ซึ่งอาจมีการปรับบทแปลเพื่อให้ผู้อ่านที่อยู่ในสังคมวัฒนธรรมปลายทางเข้าถึงอารมณ์ของต้นฉบับ

นอกจากผู้แปลจะสรรหากลวิธีการแปลที่เหมาะสมแล้ว ผู้แปลยังควรตระหนักถึงการสูญเสียและการได้รับบริบททางวัฒนธรรมในการแปลคำที่ชี้เฉพาะทางวัฒนธรรมในนวนิยายด้วย งานวิจัยของ Tiwiyanti and Retnomurti (2016) ระบุถึงการสูญเสียบริบททางวัฒนธรรม 2 ประเภท ได้แก่ การสูญเสียที่เลี่ยงไม่ได้ อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างต้นฉบับและฉบับแปล และการสูญเสียที่เลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากหากผู้แปลเลือกกลวิธีการแปลที่เหมาะสมก็จะไม่เกิดการสูญเสียดังกล่าว สำหรับการได้รับบริบททางวัฒนธรรมเกิดจากการที่

ผู้แปลใช้คำอธิบายเพิ่มเติมในการแปลเพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลได้รับทราบข้อมูลจากวัฒนธรรมต้นฉบับ ดังนั้น เมื่อผู้แปลตระหนักถึงการสูญเสียและการได้รับในบริบททางวัฒนธรรม ผู้แปลจะพิจารณาทางเลือกวิธีการแปลที่เหมาะสมและหลากหลายต่อไป ทั้งนี้ ความใกล้ชิดระหว่างวัฒนธรรมของผู้แปลและผู้อ่านฉบับแปลที่มีต่อวัฒนธรรมในต้นฉบับก็ส่งผลต่อการทำความเข้าใจงานแปลเช่นกัน เช่น พรณี ภาระโกชน (2555) ศึกษาการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นในการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนวนิยาย เรื่อง *Memoirs of A Geisha* พบว่านอกจากกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมแล้ว ความใกล้ชิดระหว่างวัฒนธรรมของผู้แปลและผู้อ่านฉบับแปลที่มีต่อวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้ส่งผลต่อการทำความเข้าใจงานแปลและส่งผลให้การถ่ายทอดความหมายถูกต้องตรงตามต้นฉบับ

มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมในนวนิยายและงานเขียนประเภทอื่น ๆ ซึ่งแบ่งคำทางวัฒนธรรมออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยมีคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเป็นหนึ่งในประเด็นย่อย และพบว่ากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมมีความหลากหลาย เช่น พัทรี โภคสัมฤทธิ์ (2555) ศึกษาการแปลสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม (cultural substitution) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยจากเอกสารหลายประเภท มีการแบ่งประเภทคำทางวัฒนธรรมออกเป็น 10 ประเภท โดยรวมการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่ออยู่ด้วย พบว่าในการแปลคำทางคริสต์ศาสนาจะใช้คำในพุทธศาสนาแทนเป็นส่วนใหญ่ เช่น แปล "Hold your calm!" ว่า "ตั้งนะโมให้ดีนะ!" แปล "Dear Lord" ว่า "สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย" เป็นต้น วราพัชร ชาติกุล และ สานุช เสกขุนทด ณ ถलग (2562) ศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในนวนิยาย เรื่อง *เรื่องของจัน ดารา* ได้จัดแบ่งประเภทคำทางวัฒนธรรมจากเกณฑ์ของ Nida (1964) และวิเคราะห์กลวิธีการแปลโดยใช้แนวทางของ Newmark (1995) ผลการศึกษาพบว่าคำทางวัฒนธรรมที่แบ่งออกเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับนิเวศ วัตถุ สังคม ศาสนา และภาษา ส่วนกลวิธีการแปลพบ 8 กลวิธี ได้แก่ การแปลโดยใช้คำยืม การแปลตรงตัว การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้าง การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง การแปลโดยใช้คำบัญญัติ การแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง การอธิบายความ และการละ ส่วน Maasoum and Davtalab (2011) ศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมในนวนิยาย เรื่อง *Dubliners* ของ James Joyce โดยใช้การจำแนกประเภทคำทางวัฒนธรรมและแนวทางการแปลคำทางวัฒนธรรมของ Newmark (1988) พบว่าประเภทของคำทางวัฒนธรรมที่พบมากที่สุด ได้แก่ วัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมด้านองค์กร ส่วนกลวิธีการแปลที่พบมากที่สุดมี 2 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำที่กว้างขึ้นในฉบับแปล (the use of general words) และการแปลโดยใช้คำยืม (borrowing) Wongseeree (2021) ศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษและการใช้เทคโนโลยีของผู้แปลในการแปลคำทางวัฒนธรรม โดยใช้กลวิธีของ Baker (2018) ในการวิเคราะห์กลวิธีการแปล พบว่าในการแปลคำทางวัฒนธรรม

ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลที่หลากหลาย โดยใช้กลวิธีการแปลด้วยคำยืม (loan words) มากที่สุดในขณะที่การแปลตรงตัว (literal translation) พบน้อยที่สุด

ส่วนการศึกษาที่มุ่งศึกษาวิธีการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนานั้น พบการศึกษาการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาในการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ และเป็น การแปลตัวบทที่มีลักษณะเป็นคำสอนทางศาสนา มีइनวนิยาย เช่น Aungsuwan (2017) ศึกษาอัตลักษณ์ความเป็นไทยและกลวิธีการแปลที่พบในการแปลหนังสือสอนธรรมะจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งใช้กรอบการวิเคราะห์กลวิธีการแปลของ Larson (1984) Newmark (1988) และ Baker (2005) โดยพบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลที่หลากหลาย ได้แก่ การแปลตรงตัว การอธิบายความ การใช้คำยืม การใช้คำที่มีความหมายกว้าง และการแปลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ปวิข เรียงศิริ (2562) ได้ศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมประเภทคำนามและนามวลีจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้กรณีศึกษาบทแปลภาษาอังกฤษของเรื่อง *สิบปีในสวนโมกข์* โดยพุทธทาสภิกขุ ซึ่งกลวิธีที่พบมากที่สุดถึงร้อยละ 50 คือ การแปลโดยใช้ความหมายตรงตัว เช่น แปล “การปฏิบัติธรรม” ว่า “Dhamma practice”

สำหรับการศึกษาที่มุ่งเน้นการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนาในนวนิยาย Inphen (2020) ได้ศึกษาการวิเคราะห์เด่นของการแปลแบบองค์รวม (dominant global translation strategy) ในการแปลตัวบททางศาสนาในนวนิยายเขย่าขวัญของ Dan Brown โดยเป็นการศึกษาเชิงปริมาณว่า กลวิธีการแปลรูปแบบใดเป็นกลวิธีเด่นที่ผู้แปลหรือบรรณาธิการเลือกใช้ ซึ่งพบว่าการแปลโดยคงความเป็นต่างประเทศ (exoticizing translation) เป็นกลวิธีหลักที่ผู้แปลหรือบรรณาธิการใช้ในการแปลวรรณกรรมอังกฤษอเมริกัน ซึ่งสัมพันธ์กับบริบทของผู้อ่านงานแปลในปัจจุบันที่ค่อนข้างมีฐานะและมีการศึกษา

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พบว่านอกจากการศึกษาตัวบทประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและศาสนาแล้ว ในส่วนของการวิเคราะห์กลวิธีการแปล มีการใช้ทั้งแนวทางของ Newmark (1988) และ Baker (2005, 2011, 2018) จึงแสดงให้เห็นว่ากลวิธีการแปลที่นำเสนอโดยนักวิชาการทั้งสองท่านเป็นกลวิธีการแปลที่มีการนำมาใช้วิเคราะห์เพื่อศึกษางานแปลกันอย่างแพร่หลาย

5.3 กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม

เนื่องจากคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนาจัดเป็นหมวดหมู่หนึ่งในคำทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์บทแปลภาษาไทยของนวนิยายเรื่อง *A Single Thread* ในการจำแนกกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยใช้กลวิธีที่เสนอแนะโดย Newmark (1988) จำนวน 12 กลวิธี และ Baker (2018) จำนวน 8 กลวิธี เป็นกรอบการวิเคราะห์และจำแนกกลวิธีการแปล เนื่องจากกลวิธีการแปลของนักวิชาการทั้งสองท่านมีผู้นำมาใช้ศึกษากันในวงกว้างด้านการแปลตัวบทประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบททางวัฒนธรรม

เมื่อประมวลกลวิธีที่คล้ายคลึงกันแล้ว พบว่ามีกลวิธีที่นำมาใช้วิเคราะห์และจำแนกกลวิธีการแปลจำนวน 14 กลวิธี ดังต่อไปนี้

1) การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ หมายถึง การถ่ายเสียงของคำที่ปรากฏในต้นฉบับมายังฉบับแปล การใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์จะช่วยสร้างบรรยากาศของเรื่องให้แก่ผู้อ่านฉบับแปล กลวิธีนี้สอดคล้องกับการแปลโดยใช้คำยืม (Transference) ของ Newmark (1988) และการแปลโดยการใช้นำคำยืม (Translation using a loan word) ของ Baker (2018)

2) การแปลโดยใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรม หมายถึง การที่ผู้แปลใช้คำทางวัฒนธรรมในภาษาปลายทางมาแทนที่คำในภาษาต้นทาง ซึ่งแม้ไม่ได้มีความหมายเหมือนกันทุกประการแต่สามารถสร้างความรู้สึกหรือผลตอบสนองในทำนองเดียวกันกับคำทางวัฒนธรรมในต้นฉบับ กลวิธีนี้สอดคล้องกับการแปลโดยใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรม (Cultural equivalence) ของ Newmark (1988) และการแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรม (Translation by cultural substitution) ของ Baker (2018)

3) การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกลาง ๆ หมายถึง การที่ผู้แปลใช้คำที่มีความหมายกลาง ๆ มาถ่ายทอดคำในต้นฉบับ ซึ่งคำที่เลือกใช้ในฉบับแปลจะสื่อความหมายทางอารมณ์หรือสร้างสีสันได้น้อยกว่า กลวิธีนี้สอดคล้องกับการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกลาง ๆ (Neutralization) ของ Newmark (1988) และการแปลโดยการใช้นำคำที่มีความหมายเป็นกลาง (Translation by a more neutral/ less expressive word) ของ Baker (2018)

4) การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้าง หมายถึง การที่ผู้แปลเลือกใช้คำที่มีความหมายกว้างขึ้นในฉบับแปลเพื่อครอบคลุมคำหรือมโนทัศน์ที่ชี้เฉพาะในต้นฉบับ กลวิธีนี้สอดคล้องกับการใช้คำลักษณะนาม (Classifier) ของ Newmark (1988) และการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้าง (Translation by a more general word (superordinate)) ของ Baker (2018)

5) การแปลโดยการอธิบายความ หมายถึง การที่ผู้แปลขยายความคำที่เป็นประเด็นปัญหาในต้นฉบับเพื่อให้ความหมายชัดเจนยิ่งขึ้นในฉบับแปล กลวิธีนี้สอดคล้องกับการอธิบายความ (Paraphrase) ของ Newmark (1988) และการแปลโดยอธิบายความด้วยคำที่เกี่ยวข้องกัน (Translation by paraphrase using a related word) กับการแปลโดยอธิบายความด้วยคำที่ไม่เกี่ยวข้องกัน (Translation by paraphrase using unrelated words) ของ Baker (2018)

6) การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบาย หมายถึง การที่ผู้แปลใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์แล้วมีการเพิ่มคำอธิบายประกอบด้วย เพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นว่าคำยืมนั้น ๆ คืออะไร กลวิธีนี้สอดคล้องกับการใช้กลวิธีการแปลผสมกัน (Couplet, triplets, quadruplets) ของ Newmark (1988) กล่าวคือเป็นการใช้กลวิธีการแปลมากกว่าหนึ่งกลวิธี นั่นคือใช้คำยืม (Transference) ประกอบกับการใส่คำอธิบายเพิ่มเติม (gloss, notes) และ

สอดคล้องกับการแปลโดยใช้คำยืมและเพิ่มคำอธิบาย (Translation using a loan word plus explanation) ของ Baker (2018)

7) การละไม่แปล หมายถึง การที่ผู้แปลเลือกไม่แปลคำบางคำซึ่งอาจไม่มีความสำคัญต่อความหมายหรือไม่กระทบต่อเรื่องราวในภาพรวม หรือหากต้องอธิบายคำนั้น ๆ อาจทำให้บทแปลยืดยาวจนกระทบต่อภาพรวมของเนื้อหา กลวิธีนี้สอดคล้องกับการละ (Deletion) ของ Newmark (1988) และการละไม่แปล (Translation by omission) ของ Baker (2018)

8) การแปลตรงตัว (Literal translation) หมายถึง การที่ผู้แปลแปลโดยรักษาคำและรูปประโยคของภาษาต้นทาง แต่สามารถปรับลำดับการเรียงคำให้สอดคล้องกับไวยากรณ์ของภาษาปลายทาง กลวิธีนี้เสนอแนะโดย Newmark (1988)

9) การเน้นคำแปล (Label) หมายถึง การที่ผู้แปลแปลคำที่ปรากฏเฉพาะในภาษาต้นฉบับให้มาสู่ฉบับแปลโดยการใส่เครื่องหมายอัญประกาศ (“ ”) กำกับเพื่อให้ผู้อ่านงานแปลทราบว่าคำดังกล่าวเป็นคำใหม่ หรือเป็นคำที่ไม่มีปรากฏในภาษาฉบับแปล กลวิธีนี้เสนอแนะโดย Newmark (1988)

10) การแปลโดยปรับคำยืมให้อ่านง่ายขึ้น (Naturalisation) หมายถึง การที่ผู้แปลใช้คำยืมจากภาษาต้นฉบับ แล้วปรับการถ่ายเสียงหรือการออกเสียงให้อ่านภาษาปลายทางอ่านได้ง่าย กลวิธีนี้เสนอแนะโดย Newmark (1988)

11) การแปลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential analysis) หมายถึง การที่ผู้แปลเลือกใช้คำแปลที่มีความหมายเทียบเคียงกับคำในภาษาต้นฉบับ โดยวิเคราะห์องค์ประกอบของคำที่เลือกใช้ว่ามีความหมายคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันอย่างไรจากคำในต้นฉบับ กลวิธีนี้เสนอแนะโดย Newmark (1988)

12) การแปลโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับ (Accepted standard translation) หมายถึง การที่ผู้แปลใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับหรือเป็นที่รู้จักอยู่แล้วในภาษาปลายทาง เช่น ชื่อเฉพาะขององค์กร เมื่อผู้แปลพบว่าคำในต้นฉบับมีคำแปลในภาษาปลายทางซึ่งเป็นที่เข้าใจแพร่หลายอยู่แล้ว ผู้แปลไม่ควรแปลใหม่เพราะอาจสร้างความสับสนแก่ผู้อ่านงานแปล กลวิธีนี้เสนอแนะโดย Newmark (1988)

13) การใช้กลวิธีการแปลผสมกัน (Couplet, triplets, quadruplets) หมายถึง การที่ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลหลายกลวิธีผสมผสานกันในการแปล กลวิธีนี้เสนอแนะโดย Newmark (1988) ซึ่งระบุว่าเป็นเรื่องปกติในการแปลคำทางวัฒนธรรม

14) การแปลโดยใช้ภาพประกอบ (Translation by illustration) หมายถึง การที่ผู้แปลแนบภาพประกอบเอาไว้ในบทแปล กลวิธีนี้ใช้แก้ปัญหาเมื่อคำในต้นฉบับซึ่งไม่มีคำที่เทียบเคียงในความหมายฉบับแปลกล่าวถึงวัตถุที่นำเสนอได้ด้วยภาพประกอบ กลวิธีนี้เสนอแนะโดย Baker (2018)

จากการทบทวนการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าการศึกษากการแปลคำทางวัฒนธรรมในนวนิยายมีการศึกษาในแง่มุมที่หลากหลาย โดยมากเป็นการศึกษากการแปลคำทางวัฒนธรรมที่จำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเป็นหัวข้อย่อยในการแบ่งประเภทเหล่านั้น สำหรับงานวิจัยที่ศึกษากการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนามักพบการแปลด้วยประเภทคำสอนทางพุทธศาสนาจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ การศึกษากการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในนวนิยายยังมีไม่มาก แม้งานวิจัยของ Inphen (2020) จะศึกษากกลวิธีเด่นของการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนาจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยแบบองค์รวมก็เป็นการศึกษาเชิงปริมาณว่ามีการใช้กลวิธีใดเป็นหลัก มิได้มีการวิเคราะห์บริบททางวัฒนธรรมของสังคมไทยที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธหรือน่าจะมีความคุ้นเคยกับคำที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนามากกว่าคริสต์ศาสนา งานวิจัยชิ้นนี้จึงเล็งเห็นโอกาสในการศึกษาประเด็นดังกล่าวเพื่อเพิ่มพูนประเด็นการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนาซึ่งมุ่งเน้นการถ่ายทอดคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในนวนิยายจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยและเมื่อวิเคราะห์ประเด็นด้านกลวิธีการแปลแล้ว การศึกษาว่ากลวิธีการแปลที่ใช้ในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาที่พบในนวนิยายเรื่องดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับสังคมไทยอย่างไรน่าจะช่วยเติมเต็มการศึกษาด้านกลวิธีการแปลและความสัมพันธ์กับสังคมของผู้อ่านปลายทางได้มากยิ่งขึ้น

6. วิธีการเก็บข้อมูลและดำเนินการวิจัย

6.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำทางวัฒนธรรมและคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

6.2 เก็บข้อมูลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาจากต้นฉบับ *A Single Thread* เปรียบเทียบกับบทแปล *เพียงหนึ่งใจเดียว* โดยคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในงานวิจัยนี้ หมายถึง คำที่กล่าวถึงสถานที่ พิธีกรรม ผู้คน และวัตถุที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาหรือจัดทำขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อทำนุบำรุงศาสนา ในการจำแนกกลุ่มคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread* ผู้วิจัยได้นำแนวทางแบ่งประเภทคำทางศาสนาของ Inphen (2020) มาประยุกต์ใช้ โดย Inphen แบ่งคำทางศาสนาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คำทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ (religious venues) และคำทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ (religious items) ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดประเภทคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงจัดประเภทคำเพิ่มเติมจาก Inphen (2020) โดยแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- 1) คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทวัตถุ หมายถึง วัตถุที่เกี่ยวข้องหรือใช้ในกิจกรรมทางศาสนา หรือวัตถุที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทางศาสนา เช่น bells, kneelers
- 2) คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทสถานที่ หมายถึง ศาสนสถานและสถาปัตยกรรมในศาสนสถาน เช่น cathedral, chapel

3) คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทพิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา หมายถึง การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในศาสนสถานและวันสำคัญทางศาสนาซึ่งจะมีการจัดกิจกรรมในศาสนสถาน เช่น service, bellringing, Christmas

4) คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทบุคคล หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา หรือทำกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศาสนา เช่น dean, bellringers

จากนั้นจัดข้อมูลเปรียบเทียบในตารางโดยแบ่งเป็นต้นฉบับและฉบับแปล

6.3 วิเคราะห์และจำแนกกลวิธีการแปล โดยอ้างอิงจากกลวิธีการแปลของ Newmark (1988) และ Baker (2018)

6.4 นำเสนอข้อมูลที่พบเป็นเชิงพรรณนา พร้อมตัวอย่างประกอบเทียบต้นฉบับ (SL: Source Language) กับฉบับแปล (TL: Target Language)

6.5 วิเคราะห์ว่ากลวิธีการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในบทแปล เรื่อง *เพียงหนึ่งใจเดียว* มีความสัมพันธ์กับการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในสังคมไทยอย่างไร โดยผู้วิจัยตรวจสอบกับคำแปลของพระคริสตธรรมคัมภีร์ (สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2548) พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสากล อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548) พจนานุกรมศัพท์บัญญัติของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (ราชบัณฑิตยสภา, ม.ป.ป.) และเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา

7. ผลการวิจัย

ในส่วนของผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 7.1 คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread* ซึ่งจะบรรยายว่าพบคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทใดบ้าง พร้อมตัวอย่างประกอบ 7.2 กลวิธีการแปลที่พบในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในบทแปลเรื่อง *เพียงหนึ่งใจเดียว* ซึ่งจะนำเสนอกลวิธีแปลที่พบในบทแปล พร้อมตัวอย่างประกอบ และ 7.3 ความสัมพันธ์ของกลวิธีการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในบทแปลเรื่อง *เพียงหนึ่งใจเดียว* กับการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในสังคมไทย ซึ่งจะนำเสนอโดยพรรณนาความสัมพันธ์ของกลวิธีการแปลที่พบกับการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในสังคมไทยว่ามีความสัมพันธ์อย่างไร

7.1 คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread*

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาที่พบในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread* พบว่ามีคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา จำนวน 134 คำ ดังแสดงในตารางที่ 1 โดยแบ่งประเภทข้อมูลออกเป็น วัตถุ จำนวน 45 คำ สถานที่ จำนวน 37 คำ พิธีกรรมและ

วันสำคัญทางศาสนา จำนวน 35 คำ และบุคคล จำนวน 17 คำ คำทั้ง 4 ประเภทมีความถี่ปรากฏรวมตลอดทั้งเรื่อง 1,305 ครั้ง

ตารางที่ 1

จำนวนและความถี่ของคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread*

ประเภทข้อมูล	จำนวน
วัตถุ	45
สถานที่	37
พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา	35
บุคคล	17
รวม	134

7.1.1 คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทวัตถุ

คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทวัตถุ พบจำนวน 45 คำ มีความถี่ปรากฏตลอดทั้งเรื่อง 448 ครั้ง ซึ่งคำที่พบปรากฏมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คำว่า kneeler จำนวน 85 ครั้ง คำว่า cushion จำนวน 83 ครั้ง และคำว่า bell จำนวน 56 ครั้ง คำที่ปรากฏความถี่สูงเหล่านี้แสดงให้เห็นวัตถุที่ตัวละครหลักใช้งานหรือจัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทางศาสนา คำว่า kneeler คือเบาะรองเข่าสำหรับผู้เข้าร่วมพิธีกรรมในศาสนสถาน ส่วน cushion คือเบาะสำหรับรองนั่งบริเวณม้านั่งของผู้เข้าร่วมพิธีกรรม และบริเวณที่นั่งของนักร้องประสานเสียงในศาสนสถาน เบาะเหล่านี้เป็นงานฝีมือที่คณะอาสาสมัครสตรีของมหาวิหารร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อถวายแด่มหาวิหารสำหรับใช้งานในพิธีกรรมต่าง ๆ สำหรับคำว่า bell คือระฆังที่ใช้ตีเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เนื่องจากการตีระฆังมีหลายรูปแบบ จำนวนของระฆังจึงมีมากตามไปด้วย เช่น 5 ใบ 11 ใบ ประเภทของระฆังในการตีครั้งหนึ่ง ๆ ก็มีหลายประเภท เช่น tenor, treble

7.1.2 คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทสถานที่

คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทสถานที่ พบจำนวน 37 คำ มีความถี่ปรากฏตลอดทั้งเรื่อง 443 ครั้ง ซึ่งคำที่พบปรากฏมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คำว่า cathedral จำนวน 135 ครั้ง คำว่า choir และ presbytery พบจำนวน 33 ครั้งเท่ากัน และคำว่า church พบจำนวน 30 ครั้ง คำที่ปรากฏความถี่สูงเหล่านี้แสดงให้เห็นสถานที่ที่เหล่าตัวละครหลักพบปะและทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาหรือการนัดพบปะกันทางสังคม โดยคำว่า cathedral ซึ่งมีความถี่สูงสุดนั้นมีการใช้ 2 รูปแบบ คือ “Cathedral” ที่ชี้เฉพาะถึง “Winchester Cathedral” และ cathedral เมื่อใช้กล่าวถึงมหาวิหารอื่น ๆ ส่วนคำว่า choir และ presbytery มีความสำคัญต่อการดำเนินเรื่องเนื่องจากเป็นบริเวณที่ช่างปักกุญแจจะนำเบาะรองนั่ง

และเบาะรองเข้าที่ปักสมบุรณ์แล้วไปจัดวางไว้สำหรับใช้งานในการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และคำว่า church พบในการกล่าวถึงโบสถ์ต่าง ๆ ในประเทศอังกฤษ ทั้งในบทสนทนาที่กล่าวถึงการประกอบกิจกรรมทางศาสนา หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้คนมักเยี่ยมชมเมื่อไปท่องเที่ยวต่างเมือง

7.1.3 คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทพิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา

คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทพิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา พบจำนวน 35 คำ มีความถี่ปรากฏตลอดทั้งเรื่อง 213 ครั้ง คำที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คำว่า service พบจำนวน 62 ครั้ง คำว่า ring bells/service ring จำนวน 58 ครั้ง และคำว่า Evensong และ prayer พบจำนวน 10 ครั้งเท่ากัน คำที่ปรากฏความถี่สูงเหล่านี้แสดงถึงกิจกรรมที่ตัวละครหลักในเรื่องมักกระทำร่วมกัน โดยคำว่า service ครอบคลุมการประกอบพิธีกรรมหลายรูปแบบ ทั้งการฟังเทศน์ในมหาวิหารและโบสถ์ตามปกติ และการจัดพิธีกรรมที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น Presentation of Embroideries service อันเป็นพิธีที่อาสาสมัครปักผ้าของมหาวิหารได้ถวายเบาะที่ปักเรียบร้อยแล้วแด่มหาวิหาร เป็นต้น สำหรับคำว่า ring bells/service ring คือการตีระฆัง ถวายอันเป็นกิจกรรมที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และเป็นกิจกรรมที่ตัวละครหลักฝ่ายชายกระทำเป็นประจำ การตีระฆังแบ่งแยกย่อยออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ตามโอกาสและจำนวนระฆัง เช่น Stedman Caters, Stedman Cinques, Kent Treble Bob Royal เป็นต้น ส่วนคำว่า Evensong และ prayer พบในบทบรรยายและบทสนทนาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในมหาวิหารและโบสถ์ของตัวละครต่าง ๆ สำหรับคำที่อ้างอิงถึงวันสำคัญทางคริสต์ศาสนานั้น เช่น Easter, Epiphany, Christmas เป็นต้น พบความถี่น้อย แต่ก็มีความหมายต่อการดำเนินเรื่อง เนื่องจากเป็นโอกาสที่ตัวละครได้พบปะกัน หรือเป็นจุดหมายของการทำงานฝีมือให้สำเร็จทันเวลาเพื่อใช้ในศาสนสถานเมื่อประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญดังกล่าว

7.1.4 คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทบุคคล

คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทบุคคล พบจำนวน 17 คำ มีความถี่ปรากฏตลอดทั้งเรื่อง 201 ครั้ง คำที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คำว่า broderer พบจำนวน 65 ครั้ง คำว่า bell ringer/bellringer/ringer พบจำนวน 45 ครั้ง และคำว่า bishop และ Dean พบจำนวน 19 ครั้งเท่ากัน คำว่า borderer สื่อถึงคณะสตรีที่ทำงานอาสาเย็บปักเบาะและงานฝีมืออื่น ๆ เพื่อถวายสำหรับใช้งานในมหาวิหาร ไวโอเลตซึ่งเป็นตัวละครหลักของนวนิยายเป็นหนึ่งในคณะทำงานอาสา และกิจกรรมหลักที่คริสต์ศาสนิกชนฝ่ายหญิงในเรื่องกระทำเพื่อศาสนา ส่วน bell ringer หมายถึงคณะตีระฆังของมหาวิหารและโบสถ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักที่คริสต์ศาสนิกชนฝ่ายชายในเรื่องกระทำเพื่อศาสนา สำหรับคำว่า bishop และ Dean พบในการกล่าวถึงผู้มีบทบาทในการประกอบพิธีกรรมในศาสนสถาน

7.2 กลวิธีการแปลที่พบในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในบทแปลเรื่อง *เพียงหนึ่งใจเดียว*

กลวิธีการแปลที่พบในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในบทแปลภาษาไทยของนวนิยาย *A Single Thread* หรือ *เพียงหนึ่งใจเดียว* มีจำนวน 9 กลวิธี ได้แก่ การแปลโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับ การแปลตรงตัว การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบาย การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ การแปลโดยการอธิบายความ การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้าง การแปลโดยใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรม การละไม่แปล และการใช้กลวิธีการแปลผสมกัน ดังแสดงในตารางที่ 2 จากนั้นจะนำเสนอกลวิธีการแปลแต่ละกลวิธี พร้อมตัวอย่างประกอบ

ตารางที่ 2

กลวิธีการแปลที่พบในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทต่างๆ ในบทแปลเรื่อง *เพียงหนึ่งใจเดียว*

กลวิธีการแปล	วัตถุ	สถานที่	พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา	บุคคล
1. การแปลโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับ	✓	✓	✓	✓
2. การแปลตรงตัว	✓	✓	✓	✓
3. การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบาย	✓	✓	✓	✓
4. การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์	✓	✓	✓	✓
5. การแปลโดยการอธิบายความ	✓	✓	✓	✓
6. การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้าง	✓	✓	✓	
7. การแปลโดยใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรม	✓	✓		
8. การละไม่แปล	✓	✓		
9. การใช้กลวิธีการแปลผสมกัน	✓			

7.2.1 การแปลโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับ

การแปลโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับพบการใช้ในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาทั้ง 4 ประเภท ตัวอย่างที่ 1 และ 2 ต่อไปนี้แสดงการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทพิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา และสถานที่ ตามลำดับ

ตัวอย่างที่ 1

SL: "Best not leave it too late. Midnight Mass is always popular. More so than Christmas morning." (p. 188)

TL: “อย่าไปสายนักละ คนชอบไปมิสซารอบเที่ยงคืนกันมาก มากกว่ารอบเช้าวันคริสต์มาสเสียอีก” (น. 220)

ตัวอย่างที่ 1 แสดงการแปลโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับ คือการแปลคำว่า “Mass” ว่า “มิสซา” ซึ่งเป็นคำที่สื่อถึงการประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ในคริสต์ศาสนา ชาวคาทอลิกในประเทศไทยรับคำว่า “มิสซา” มาจากคำว่า “Missa” ในภาษาโปรตุเกสซึ่งแปลมาจากภาษาละตินอีกต่อหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548, น. 323) คำคำนี้เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา ประเภทพิธีกรรมซึ่งคริสต์ศาสนิกชนชาวไทยคุ้นเคย

ตัวอย่างที่ 2

SL: She steadied herself by studying the stained glass in front of them. (p. 252)

TL: เธอพยายามตั้งสติด้วยการนั่งสังเกตกระจกสีตรงหน้า (น. 292)

จากตัวอย่างที่ 2 จะพบการแปลคำว่า “stained glass” ว่า “กระจกสี” คำดังกล่าวเป็นศัพท์ทางสถาปัตยกรรมทางคริสต์ศาสนา ซึ่งพจนานุกรมศัพท์บัญญัติของสำนักงานราชบัณฑิตยสภาหมวดศัพท์ศิลปะและศัพท์สถาปัตยกรรมศาสตร์บัญญัติเอาไว้ว่า “กระจกสี” และ “งานกระจกสี” ตามลำดับ (ราชบัณฑิตยสภา, ม.ป.ป.)

กลวิธีการแปลโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับนี้ยังพบในการแปลคำอื่น ๆ เช่น การแปลคำว่า “Old Testament” และ “New Testament” โดยแปลว่า “พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม” และ “ภาคพันธสัญญาใหม่” ตามลำดับ คำแปลดังกล่าวเป็นคำแปลที่ปรากฏใช้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ (แดงต้อย มาลาสิทธิ์, 2549; สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2548)

7.2.2 การแปลตรงตัว

การแปลตรงตัวพบในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาทั้ง 4 ประเภท ตัวอย่างที่ 3 ต่อไปนี้แสดงการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทบุคคล

ตัวอย่างที่ 3

SL: "Arthur Knight. He's a bellringer. I've been up to see the bells here." (p. 199)

TL: “อาร์เทอร์ ไนต์ จะ เขาเป็นคนตีระฆัง พี่เคยขึ้นไปดูระฆังข้างบนนี้มาแล้วนะ” (น. 232)

จากตัวอย่างที่ 3 จะพบว่าผู้แปลใช้การแปลแบบตรงตัวในการแปลคำว่า “bellringer” ว่า “คนตีระฆัง” โดยมีการเรียบเรียงคำตามไวยากรณ์ภาษาไทย ซึ่งอ่านแล้วเข้าใจความหมายชัดเจน กลวิธีการแปลตรงตัวนี้พบในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทอื่น ๆ เช่น การแปลคำว่า “prayer books” ว่า “หนังสือบทสวดภาวนา” การแปลคำว่า “alms bag” ว่า “ถุงทาน” เป็นต้น

7.2.3 การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบาย

การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายพบการใช้ในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาทั้ง 4 ประเภท โดยพบทั้งการใช้คำอธิบายเพิ่มเติมลงในบทแปล และการใช้เชิงอรรถอธิบายท้ายเล่ม ตัวอย่างที่ 4 และ 5 ต่อไปนี้แสดงการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทวัตถุซึ่งใช้คำอธิบายเพิ่มเติมลงในบทแปล และการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทพิธีกรรมซึ่งใช้เชิงอรรถอธิบายท้ายเล่มตามลำดับ

ตัวอย่างที่ 4

SL: Miss Pesel left her to practice several rows of tent ... (p. 54)

TL: คุณเพซเซลปล่อยให้ไอโอเลตฝึกปักลายเทนต์ไปอีกสองสามแถว ... (น. 68)

ตัวอย่างที่ 4 นำเสนอการแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายลงในบทแปล นั่นคือคำว่า “ลาย” ในบทสนทนาที่ตัวละครกล่าวถึงการปักเบาะรองนั่งซึ่งต้องใช้ลายปักที่แตกต่างกัน การเพิ่มคำอธิบายว่า “ลาย” ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่า “เทนต์” คือลายปักรูปแบบหนึ่ง กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายลงในบทแปลเช่นนี้ยังพบการใช้เมื่อกล่าวถึงลายปักอื่น ๆ หรือการกล่าวถึงรูปแบบของการตีระฆัง เช่น แปลคำว่า “Grandsire Doubles” ว่า “ตีแบบแกรนด์ไชร์ดับเบิลส์” เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่า “แกรนด์ไชร์ดับเบิลส์” เป็นรูปแบบหนึ่งของการตีระฆัง

ตัวอย่างที่ 5

SL: He swapped ringers and had Keith Bain and some others sit out while they rang Stedman Triples. (p. 178)

TL: วิลเลียมสลับที่คนตีระฆัง และสั่งให้คีท เบน กับคนอื่น ๆ นั่งพัก ในขณะที่คนที่เหลือตีสเต็ดแมนทริปเปิลส์⁶⁴ (น. 205)

[เชิงอรรถท้ายเล่ม] 64 Stedman Triples คือ การตีระฆังโดยใช้ระฆังเสียงสูงที่สุด (Treble) เป็นโครงสร้างหลัก และใช้ระฆังอีกหกเสียงสอดแทรกเข้าไป เป็นการตีระฆังเจ็ดใบ โดยคำว่าทริปเปิลส์ (Triples) คือชื่อเรียกการตีระฆังเจ็ดใบ

ตัวอย่างที่ 5 นำเสนอการแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายแบบเชิงอรรถเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านว่าการตีระฆังประกอบพิธีกรรมทางศาสนารูปแบบดังกล่าวเป็นอย่างไร เนื่องจากคำอธิบายเพิ่มเติมนั้นยาวเกินกว่าจะแทรกลงไปในเนื้อหาได้ กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายแบบเชิงอรรถเช่นนี้พบในการใช้อธิบายข้อมูลเพิ่มเติมของการตีระฆังรูปแบบอื่น ๆ ด้วย เช่น “Stedman Caters” “Grandsire Doubles” และข้อมูลของลายปักผ้า เช่น “long-armed cross” “upright Gobelin” เมื่อมีการใช้เชิงอรรถแล้วในครั้งแรกเมื่อกล่าวถึงชื่อเฉพาะดังกล่าว ครั้นต่อไปจะไม่พบการใช้เชิงอรรถซ้ำสำหรับคำเดียวกัน แต่การแปลจะปรับเปลี่ยนไปเป็นกลวิธีคำยืมหรือคำทับศัพท์อย่างเดียว หรือคำยืมหรือคำทับศัพท์แล้วเพิ่มคำอธิบายลงในบทแปล

7.2.4 การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์

การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์พบการใช้กับการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาทั้ง 4 ประเภท ตัวอย่างที่ 6 ต่อไปนี้แสดงการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทบุคคล

ตัวอย่างที่ 6

SL: ... one of seven chantries built for the Cathedral's most powerful and influential bishops. (p. 285)

TL: ... ซึ่งเป็นหนึ่งในวิหารเจ็ดแห่งที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นเกียรติแด่**บิชอป**ผู้ทรงอำนาจและมีอิทธิพลต่อมหาวิหารที่สุด (น. 330)

ตัวอย่างที่ 6 แสดงการแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ในการแปลคำว่า “bishop” ด้วยคำว่า “บิชอป” ซึ่งเป็นตำแหน่งของนักบวชในคริสต์ศาสนา มีข้อน่าสังเกตว่าการแปลคำว่า “bishop” นี้ใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์เพียงอย่างเดียว ไม่มีการเพิ่มคำอธิบายซึ่งน่าจะแสดงให้เห็นว่าผู้อ่านชาวไทยคุ้นเคยกับคำว่า “bishop” จึงไม่จำเป็นต้องมีคำอธิบายเพิ่มเติม กลวิธีการแปลนี้พบในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทอื่น ๆ เช่น การแปลคำว่า “Christmas” ว่า “คริสต์มาส”

7.2.5 การแปลโดยการอธิบายความ

การแปลโดยการอธิบายความพบการใช้ในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาทั้ง 4 ประเภท ตัวอย่างที่ 7 ต่อไปนี้แสดงการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทสถานที่

ตัวอย่างที่ 7

SL: They took seats along the south wall of the presbytery. (p. 183)

TL: ทั้งคู่เลือกที่นั่งติดกำแพงด้านใต้ของ**บริเวณแท่นบูชา** (น. 213)

ตัวอย่างที่ 7 แสดงการแปลโดยการอธิบายความในการแปลคำว่า “presbytery” ด้วยคำว่า “บริเวณแท่นบูชา” เนื่องจากคำในต้นฉบับกล่าวถึงบริเวณซึ่งเป็นส่วนประกอบพิธีกรรมในศาสนสถานของคริสต์ศาสนา หากแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์อาจเป็นคำที่ผู้อ่านไม่คุ้นเคย ประกอบกับหากมีคำอธิบายเพิ่มเติมแทรกลงในเนื้อหา ก็อาจกระทบต่อความลื่นไหลในการอ่านได้ การแปลโดยการอธิบายความช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นว่าคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนานั้นคืออะไร กลวิธีการแปลนี้ยังพบในการแปลคำอื่น ๆ เช่น การแปลคำว่า “nave” ว่า “ทางเดินตรงกลางโบสถ์”

7.2.6 การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้าง

การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้าง พบการใช้ในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา จำนวน 3 ประเภท ได้แก่ วัดถุ สถานที่ และพิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา ตัวอย่างที่ 8 นำเสนอการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทสถานที่

ตัวอย่างที่ 8

SL: To her relief, the congregation began getting to their feet as the Dean and vergers processed up the aisle. (p. 199)

TL: เธอโล่งใจเมื่อผู้เข้าร่วมพิธีทยอยลุกขึ้นยืน ขณะที่คุณพ่อเจ้าวัดกับผู้ดูแลมหาวิหารเดินขบวนเข้ามาตามทางเดิน (น. 233)

จากตัวอย่างที่ 8 จะพบการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างในการแปลคำว่า “aisle” ว่า “ทางเดิน” คำว่า “aisle” มีความหมายที่ชี้เฉพาะว่าเป็นช่องทางเดินระหว่างแถวที่นั่ง ซึ่งมักใช้กับช่องทางเดินในโบสถ์ หรือสถานที่อื่นที่มีแถวที่นั่ง เช่น ในโรงภาพยนตร์ การเลือกใช้คำแปลว่า “ทางเดิน” จึงเป็นการใช้คำที่มีความหมายกว้างซึ่งครอบคลุมความหมายที่ชี้เฉพาะกว่า ทั้งนี้เมื่อพิจารณาบริบทในตัวอย่างข้างต้นประกอบแล้ว ผู้อ่านย่อมเข้าใจได้ว่าเป็นทางเดินที่อยู่ในมหาวิหาร กลวิธีนี้ยังพบในการแปลคำอื่น ๆ เช่น การแปลคำว่า “robe” ว่า “เสื้อคลุม”

7.2.7 การแปลโดยใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรม

การแปลโดยใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรมพบการใช้กับการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา จำนวน 2 ประเภท ได้แก่ วัดถุ และสถานที่ ประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่ผู้แปลควรคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีการแปลนี้ คือ ควรเลือกใช้เมื่อสิ่งที่แปลไม่ใช่ประเด็นสำคัญของเรื่องหรือไม่มีการเน้นคุณสมบัติหรือลักษณะของสิ่งนั้น (สุพรรณิ ปันมณี, 2549, น. 319) ตัวอย่างที่ 9 ต่อไปนี้แสดงการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาประเภทสถานที่

ตัวอย่างที่ 9

SL: and the vicar was busy shuffling his papers on a wooden pulpit carved in the shape of an eagle. (p. 141)

TL: ส่วนท่าน vicar ก็ยุ่งกับการจัดเอกสารบนธรรมาสน์ไม้ซึ่งแกะสลักเป็นรูปนกอินทรี (น. 162)

จากตัวอย่างที่ 9 จะพบการใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรม โดยแปลคำว่า “pulpit” ว่า “ธรรมาสน์” คำว่า “pulpit” นั้น หมายถึง สถานที่ในโบสถ์ที่นักบวชในคริสต์ศาสนายืนเพื่อพูดหรือประกอบพิธีกรรมทางศาสนากับคริสต์ศาสนิกชน โดยอาจเป็นแท่นยกพื้นสูงหรือเป็นมุขที่ยื่นออกมาจากผนัง (Oxford Learner's Dictionaries, n.d.) ส่วนคำว่า “ธรรมาสน์” หมายถึง “ที่สำหรับพระภิกษุสามเณรนั่งแสดงธรรม” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 555) จากคำจำกัดความของคำทั้งสองจะพบว่าคำทั้งคู่ล้วนมีบริบททางศาสนาแฝงอยู่ กล่าวคือเป็นสถานที่ที่นักบวชจะเทศน์หรือแสดงธรรม ดังนั้น แม้ว่าจะมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกัน เช่น นักบวชในคริสต์ศาสนายืนเมื่อเทศน์ที่ “pulpit” ส่วนพระสงฆ์ในพุทธศาสนาจะนั่งเทศน์บน “ธรรมาสน์” แต่วัตถุประสงค์หลักของคำที่กล่าวถึงในต้นฉบับคล้ายคลึงกับคำที่ผู้แปลเลือกใช้ ในฉบับแปล การแปลโดยใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรมเช่นนี้จึงไม่เกิดปัญหาติดขัดในการแปล กลวิธีการแปลนี้ยังพบในการแปลคำอื่น ๆ เช่น การแปลคำว่า “chantry” ว่า “วิหาร”

7.2.8 การละไม่แปล

การละไม่แปลพบการใช้ในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา จำนวน 2 ประเภท ได้แก่ วัตถุ และสถานที่ ซึ่งการละไม่แปลที่พบในบทแปลเรื่อง *เพียงหนึ่งใจเดียว* เป็นการละที่ไม่กระทบต่อเรื่องราวในภาพรวม เนื่องจากบริบทแวดล้อมช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจอยู่แล้ว

ตัวอย่างที่ 10

SL: “Would you like to come up to the tower to see the bells?” (p. 165)

TL: ““คุณอยากขึ้นไปดูระฆังมั๊ยครับ” (น. 191)

จากตัวอย่างที่ 10 จะพบว่าผู้แปลละไม่แปลคำว่า “tower” ซึ่งในที่นี้หมายถึง “หอรระฆัง” (bell tower) การที่ผู้แปลละการแปลคำว่า “tower” ไม่กระทบต่อการดำเนินเรื่องเนื่องจากในฉากดังกล่าวเป็นการพบกันระหว่างไวโอเลตและอาร์เทอร์ผู้เป็นคนตีระฆัง ตัวละครทั้งสองทราบดีว่าการตีระฆังจะดีที่หอรระฆังของมหาวิหาร และการสนทนาในตัวอย่างข้างต้นเป็นการชักชวนไปดูระฆัง ซึ่งย่อมหมายถึงการเดินขึ้นไปบนหอรระฆัง ด้วยเหตุนี้ การแปลว่า “ขึ้นไปดูระฆัง” จึงชัดเจนเพียงพอ

7.2.9 การใช้กลวิธีการแปลผสมกัน

การใช้กลวิธีการแปลผสมกัน พบการใช้กับการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา 1 ประเภท ได้แก่ วัตถุ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 11

ตัวอย่างที่ 11

SL: "David, you take the treble this time. Arthur, take the tenor ..." (p. 141)

TL: "เดวิด คราวนี้คุณตีระฆังใบเล็กสุด⁵⁴ ส่วนอาร์เทอร์ตีระฆังใบใหญ่สุด⁵⁵ ..." (น. 163)

[เชิงอรรถท้ายเล่ม]

54 Treble ระฆังใบเล็กสุด มีเสียงสูงที่สุด

55 Tenor ระฆังใบใหญ่สุด มีเสียงต่ำที่สุด ในขณะที่เสียงเทเนอร์ในการขับร้องของผู้ชายคือเสียงสูงที่สุด

จากตัวอย่างที่ 11 จะพบการแปลโดยการใช้กลวิธีการแปลผสมกัน กล่าวคือ คำว่า "treble" และ "tenor" ผู้แปลมิได้แปลโดยการใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ แต่ใช้การแปลโดยการอธิบายความว่า "ระฆังใบเล็กสุด" และ "ระฆังใบใหญ่สุด" ตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านงานแปลเข้าใจว่าในบทสนทนาข้างต้นมีการพูดถึงระฆังสองขนาด และพบกลวิธีการเพิ่มคำอธิบายโดยการใส่เชิงอรรถท้ายเล่มเพื่อขยายความเรื่องเสียงที่ได้จากการตีระฆังแต่ละขนาดอีกด้วย

จากกลวิธีการแปลที่นำเสนอทั้ง 9 กลวิธีข้างต้น พบว่ามีคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา บางคำที่สามารถจำแนกกลวิธีการแปลได้มากกว่า 1 กลวิธี ดังแสดงในตัวอย่างที่ 12

ตัวอย่างที่ 12

SL: "You must look further afield, to the Bible."

"The Tree of Life?" Violet guessed. (P. 51)

TL: "เธอต้องมองให้ไกลกว่านั้นจะ ไปถึงพระคัมภีร์ไบเบิลเลย"

"ต้นไม้แห่งชีวิต¹⁸ เหรอคะ" ไวโอเล็ตเดา (น. 64)

[เชิงอรรถท้ายเล่ม]

18 The Tree of Life กล่าวไว้นในพระคัมภีร์ไบเบิล ในหนังสือวิวรณ์ บทที่ยี่สิบสองว่ากลางถนนริมแม่น้ำมีต้นไม้แห่งชีวิตขึ้นอยู่ ออกดอกเป็นผลไม่สิบสองชนิด ชนิดละเดือน ส่วนใบก็ใช้เยียวยาผู้คนในประเทศต่าง ๆ

จากตัวอย่างที่ 12 จะพบกลวิธีการแปล 2 กลวิธี ได้แก่ การใช้กลวิธีการแปลผสมกัน คือการแปลคำว่า "The Tree of Life" ว่า "ต้นไม้แห่งชีวิต" ซึ่งเป็นการแปลแบบตรงตัว และมีการเพิ่มคำอธิบายแบบเชิงอรรถเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า "ต้นไม้แห่งชีวิต" คืออะไร และมีความ

เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาอย่างไร นอกจากนี้ เมื่อสืบค้นคำแปลกับพระคริสตธรรมคัมภีร์ก็พบว่า ในวิวรรณ์ บทที่ 22 ปรากฏการใช้คำว่า “ต้นไม้แห่งชีวิต” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2548, น. 534) ดังนั้น การแปลคำว่า “The Tree of Life” ว่า “ต้นไม้แห่งชีวิต” จึงจัดเป็นการใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับเช่นกัน

7.3 ความสัมพันธ์ของกลวิธีการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในบทแปลเรื่อง *เพียงหนึ่งใจเดียว* กับการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในสังคมไทย

จากข้อมูลประเภทของคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาและกลวิธีการแปลคำเหล่านั้น พบว่ากลวิธีการแปลที่ใช้มีความหลากหลาย ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ของกลวิธีการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในบทแปลเรื่อง *เพียงหนึ่งใจเดียว* กับการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในสังคมไทย

การแปลโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับซึ่งเป็นกลวิธีการแปลที่พบในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาทุกประเภทยังสัมพันธ์กับคำที่ใช้จริงในชุมชนคริสตศาสนิกชนในประเทศไทย เช่น การแปลคำว่า “mass” ว่า “มิสซา” สอดคล้องกับคำแปลในพจนานุกรมศัพท์ศาสนาสากล อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน การแปลคำว่า “Tree of Life” ว่า “ต้นไม้แห่งชีวิต” สอดคล้องกับคำแปลในพระคริสตธรรมคัมภีร์ การแปลคำว่า “holy water” ว่า “น้ำเสก” สอดคล้องกับการใช้จริงในชุมชนคริสตศาสนิกชน (แผนกคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, ม.ป.ป.)

กลวิธีการแปลตรงตัวมีความสัมพันธ์กับความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมระหว่างต้นฉบับและฉบับแปล กล่าวคือ วัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับและฉบับแปลมีคุณลักษณะหรือวัตถุประสงค์บางประการคล้ายคลึงกัน ทำให้ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลที่ไม่ต้องใช้คำอธิบายเพิ่มเติม เช่น คำที่เกี่ยวข้องกับการตีระฆังที่มีรายละเอียดคล้ายคลึงกันระหว่างคริสต์ศาสนาและพุทธศาสนา เช่น การแปลคำว่า “bellringing” ว่า “การตีระฆัง” แปลคำว่า “bell tower” ว่า “หอรฆัง” กลวิธีการแปลตรงตัวยังพบในการแปลเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปักผ้าถวายศาสนสถานอันเป็นกิจกรรมหลักของตัวละครฝ่ายหญิง แม้ในชุมชนของพุทธศาสนิกชนในประเทศไทยจะไม่ค่อยพบการปักเบาะรองนั่งหรือเบาะรองเข้าถวายวัด แต่แนวคิดเรื่องการถวายสิ่งของแก่ศาสนสถานหรือเพื่อทำบุญนั้นเป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนชาวไทยคุ้นเคย จึงพบกลวิธีการแปลแบบตรงตัว เช่น การแปลคำว่า “Presentation of Embroideries service” ว่า “พิธีถวายผลงานปักผ้า”

สำหรับคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาที่จำแนกกลวิธีการแปลได้มากกว่า 1 กลวิธี พบว่ามีความสัมพันธ์กับการแปลโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับ เนื่องจากสอดคล้องกับการใช้จริงในชุมชนคริสตศาสนาในสังคมไทย เช่น การแปลตรงตัวคำว่า “alms bag” ว่า “ถุงทาน” สอดคล้องกับการเรียกถุงสำหรับใส่เงินบริจาคในศาสนสถานทางคริสต์ศาสนาในสังคมไทย (แผนกคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, ม.ป.ป.) จึงจัดเป็นการแปลโดยใช้คำแปล

ที่ได้รับการยอมรับเช่นกัน การแปลคำว่า “alms bag” ว่า “ถุงทาน” มีความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมระหว่างคริสต์ศาสนาและพุทธศาสนา กล่าวคือ “alms bag” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมได้บริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนสถาน การทำบุญโดยการบริจาคเงินในศาสนสถานพบทั่วไปในวัดทางพุทธศาสนาในประเทศไทย โดยมากมักเป็นกล่องหรือตู้รับบริจาคในบริเวณต่าง ๆ ของวัด ดังนั้น การขอรับบริจาคเงินจากผู้เข้าร่วมพิธีทางศาสนาจึงพบได้ทั้งในศาสนสถานของคริสต์ศาสนาและพุทธศาสนา งานวิจัยของ Jocuns (2016, p. 233) ระบุว่าผู้เยี่ยมชมโบสถ์คาทอลิกก็สามารถพบเห็นกล่องรับบริจาคเงินได้เช่นเดียวกับวัดในประเทศไทย แม้การแปลคำว่า “ถุงทาน” อาจทำให้ผู้อ่านชาวไทยที่คุ้นเคยกับกล่องหรือตู้รับบริจาคในวัดทางพุทธศาสนารู้สึกไม่คุ้นเคยอยู่บ้าง แต่บริบทเพิ่มเติมในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread* เมื่อไอลิธคิดถึงความหลากหลายของการรับบริจาคเงินในโบสถ์ว่า “At St. Michael's in Southampton there had been a plate for the purpose [of putting the offerings/ money].” (Chevalier, 2020, p. 231) ย่อมทำให้ผู้อ่านงานแปลเข้าใจได้ว่าถุงทาดังกล่าวเป็นวิธีการที่ทางมหาวิหารใช้เพื่อขอรับเงินบริจาครูปแบบหนึ่ง

การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กับคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาที่เป็นที่รู้จักคุ้นเคยกันดีในสังคมไทย เช่น การแปล “Christmas” ว่า “วันคริสต์มาส” เนื่องจากเป็นวันสำคัญทางคริสต์ศาสนาที่ชาวไทยรู้จักคุ้นเคย

การแปลโดยการอธิบายความมีความสัมพันธ์กับการสร้างความเข้าใจองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาแก่ผู้อ่านโดยมิได้มีคำอธิบายยาว ๆ เช่น เชิงอรรถเพิ่มเติม อาทิ การแปลคำว่า “presbytery” ว่า “บริเวณแท่นบูชา” การแปลคำว่า “nave” ว่า “ทางเดินตรงกลางโบสถ์” เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่กล่าวถึงหรือเห็นภาพชัดเจนมากขึ้น ส่วนการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างมีความสัมพันธ์กับความคุ้นเคยที่ผู้อ่านปลายทางมีต่อองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา และคำนั้นไม่มีความสำคัญเจาะจงต่อเนื้อเรื่อง เช่น การแปลคำว่า “aisle” ว่า “ทางเดิน” การแปลคำว่า “robe” ว่า “เสื้อคลุม”

การแปลโดยใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรมสัมพันธ์กับความคล้ายคลึงระหว่างคริสต์ศาสนาและพุทธศาสนา แม้ว่าคำแปลนั้นจะมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันบ้าง กลวิธีการแปลนี้พบในกรณีที่คำคำนั้นปรากฏความถี่น้อยและไม่มีความสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง เช่น การแปลคำว่า “pulpit” ว่า “ธรรมาสน์”

การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบาย และการใช้กลวิธีการแปลผสมกันมีความสัมพันธ์กับคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาที่เฉพาะเจาะจงและไม่เป็นที่รู้จักคุ้นเคยในสังคมไทย เช่น การแปลรูปแบบต่าง ๆ ของการตีระฆัง การตีระฆังในพิธีกรรมของคริสต์ศาสนาแตกต่างจากการตีระฆังในวัดทางพุทธศาสนาในประเทศไทย ทั้งรูปแบบการตี ระยะเวลาในการตี และจำนวนระฆัง การตีระฆังซึ่งกล่าวถึงในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread* มีหลากหลาย

รูปแบบ ล้วนแล้วแต่มีชื่อเฉพาะของรูปแบบต่าง ๆ เช่น Grandsire Cinqes อันหมายถึงการตีระฆังจำนวนสิบเอ็ดใบ สำหรับระยะเวลาในการตีระฆังก็ใช้ระยะเวลายาวนาน เช่น ในฉากที่ไวโอเลตศึกษาการตีระฆังจากอาเทอร์ เธอพบว่า การตีระฆังชุดใหญ่นั้นใช้เวลาเกินสามชั่วโมง โดยอาเทอร์กล่าวว่า "A peal always takes over three hours, and goes through over five thousand changes." (Chevalier, 2020, p. 172) ส่วนจำนวนและขนาดของระฆังนั้นก็แตกต่างกัน เช่นกัน ตลอดจนผู้ที่ทำหน้าที่ตีระฆังต้องใช้ "คณะ" บุคคล เนื่องจากระฆังมีจำนวนมากและการตีมีรูปแบบสลับซับซ้อน รายละเอียดเหล่านี้แตกต่างจากการตีระฆังในวัดทางพุทธศาสนา โดยทั่วไปแล้ววัดในประเทศไทยจะมีระฆัง ซึ่งมักมีระฆังใบเดียว การตีระฆังจะกินระยะเวลาไม่มาก และไม่มีรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยมากการตีระฆังมีจุดมุ่งหมายเพื่อแจ้งเวลาแก่ผู้คนในชุมชน ผู้ทำหน้าที่ตีระฆังมักเป็นพระสงฆ์หรือสามเณรในวัดนั้น ๆ (เสมียนอารีย์, 2565) นอกจากนี้มีวัดในประเทศไทยจำนวนมากที่มีระฆังแขวนเอาไว้ตามลานกว้างในเขตวัดให้พุทธศาสนิกชนหรือนักท่องเที่ยวตีเพื่อสริมงคลหรือสะเดาะเคราะห์ด้วย ซึ่งกิจกรรมนี้ไม่ใช่กิจกรรมเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและไม่มีรูปแบบการตีที่เจาะจงเช่นกัน ดังนั้น รายละเอียดที่ชี้เฉพาะซึ่งไม่ปรากฏในสังคมไทยและมีความสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง เช่น ชื่อของรูปแบบการตีระฆังและประเภทระฆังดังกล่าว จึงพบกลวิธีใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายในรูปแบบเชิงอรรถ เมื่อเพิ่มคำอธิบายแบบเชิงอรรถแล้ว ต่อมาจึงใช้เพียงกลวิธีใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ หรือกลวิธีใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์แล้วเพิ่มคำอธิบายสั้น ๆ ในบทแปล นอกจากนี้ การแปลวันสำคัญทางคริสต์ศาสนานับอื่น ๆ ที่อาจไม่เป็นที่คุ้นเคยในสังคมไทย ก็พบการใช้กลวิธีการใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายด้วย เช่น การแปลคำว่า "Pentecost" ว่า "วันเพนเทคอสต์" พร้อมเชิงอรรถ

8. สรุปและอภิปรายผล

คำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาที่พบในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread* ของ Tracy Chevalier ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ วัตถุ สถานที่ พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา และบุคคลนั้น แสดงให้เห็นว่าคริสต์ศาสนามีบทบาทสำคัญในนวนิยายเรื่องนี้ และส่งผลต่อการดำเนินเรื่องและการพัฒนาการของตัวละคร

สำหรับการศึกษากลวิธีการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในบทแปล เรื่อง *เพียงหนึ่งใจเดียว* พบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการแปลที่หลากหลาย สอดคล้องกับ สุพรรณิ ปิ่นมณี (2562, น. 1-4) ที่กล่าวว่าภาษาและวัฒนธรรมระหว่างสองภาษาที่ผู้แปลต้องประสบในระหว่างทำงานแปลจะมีทั้งวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน เหลื่อมกัน หรือแตกต่างกัน ผู้แปลจึงต้องอาศัยกลวิธีการแปลต่าง ๆ เพื่อมาแก้ปัญหาเหล่านั้น คำคำหนึ่งอาจพบกลวิธีการแปลมากกว่าหนึ่งกลวิธีซึ่งต้องพิจารณาโดยใช้บริบทแวดล้อมประกอบ

กลวิธีการแปลหนึ่งที่พบในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาใน เรื่อง *เพียงหนึ่งใจเดียว* ซึ่งสัมพันธ์กับคำที่ใช้จริงในชุมชนคริสต์ศาสนิกชนในประเทศไทย คือ การแปลโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับ เนื่องจากต้นฉบับกล่าวถึงสังคมวัฒนธรรมที่ผูกพันกับคริสต์ศาสนา เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาไทยสำหรับผู้อ่านในสังคมไทยที่มีผู้นับถือศาสนาคริสต์ จึงควรตรวจสอบว่ามีคำแปลใดซึ่งได้รับการยอมรับอยู่แล้ว เพราะหากแปลคำที่มีคำแปลซึ่งเป็นที่ยอมรับอยู่แล้ว ด้วยกลวิธีอื่นก็อาจสร้างความสับสนแก่ผู้อ่านได้ การแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาโดยใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับ นอกจากจะนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องการใช้จริงแล้ว ยังเป็นการสร้างบรรยากาศน่าพาผู้อ่านเข้าไปทำความเข้าใจกับรายละเอียดทางคริสต์ศาสนามากขึ้นด้วย

ในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา ผู้แปลควรพิจารณาถึงความคล้ายคลึงหรือเหลื่อมกันทางวัฒนธรรมของสังคมที่ใช้ภาษาต้นฉบับและฉบับแปล หากคำที่กล่าวถึงในต้นฉบับเป็นที่รู้จักแพร่หลายในหมู่ผู้อ่านชาวไทยหรือมีความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมผู้แปลอาจใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว การอธิบายความ การใช้คำที่มีความหมายกว้าง หรือการแปลโดยใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรม เนื่องจากคำเหล่านี้เป็นคำที่ผู้อ่านคุ้นเคย จึงไม่ต้องอธิบายขยายความด้วยข้อความยาว ๆ

ในทางตรงกันข้าม เมื่อต้นฉบับกล่าวถึงเนื้อหาที่เป็นรายละเอียดเฉพาะเจาะจง และมีความสำคัญต่อเนื้อเรื่อง ผู้แปลอาจพิจารณาใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบาย การใส่คำอธิบายเพิ่มเติมพบมากในการแปลคำทางวัฒนธรรม (Baker, 2018, p. 34) ทั้งยังมีความสำคัญเนื่องจากความหมายของคำอาจเป็นที่รับรู้หรือคุ้นเคยเฉพาะในหมู่ผู้อ่านต้นฉบับ แต่ไม่เป็นที่รับรู้หรือคุ้นเคยในหมู่ผู้อ่านงานแปล ผู้แปลจึงอาจใช้การเติมข้อความเพื่ออธิบาย (สุพรรณิ ปิ่นมณี, 2561, น. 82) กลวิธีทั้งหมดนี้ทำให้เกิดการได้รับบริบททางวัฒนธรรมอันเป็นอิทธิพลทางดีในการแปล คือการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาจากวัฒนธรรมต้นทางมาสู่วัฒนธรรมปลายทาง เนื่องจากผู้อ่านงานแปลซึ่งอาจไม่คุ้นเคยกับคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาได้รับทราบคำหรือข้อมูลใหม่ ๆ จากบทแปลซึ่งจะช่วยให้เข้าใจเรื่องราวในนวนิยายมากยิ่งขึ้น

สำหรับการแปลโดยการละพบน้อยมาก แสดงให้เห็นว่าในการแปลนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread* เป็นภาษาไทย ผู้แปลได้ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาแทบทุกคำมาสู่ฉบับแปล การละที่พบนั้นเป็นการละเพื่อให้ข้อความกระชับ และมักพบในบทสนทนา ซึ่งผู้อ่านเข้าใจได้โดยบริบท จึงมิใช่การละที่ส่งผลต่อใจความสำคัญหรือส่งผลต่อการดำเนินเรื่อง จึงไม่เกิดการสูญเสียบริบททางวัฒนธรรมและไม่เกิดอิทธิพลทางลบจากการแปล เนื่องจากไม่เกิดความคลาดเคลื่อนทางความหมายในบทแปล

การศึกษาการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาในนวนิยาย เรื่อง *A Single Thread* นี้ นอกจากทำให้ทราบว่าคำที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาแบ่งออกเป็นประเภทใดบ้างอันทำให้ทราบ

ถึงวิถีชีวิตของตัวละครที่ผูกพันกับศาสนา ยังได้พบว่ากลวิธีการแปลมีความหลากหลาย ทั้งนี้ ผู้แปลควรตรวจสอบว่าสิ่งที่กล่าวถึงในต้นฉบับนั้นมีคำแปลที่ได้รับการยอมรับในภาษาฉบับแปลหรือไม่ ผู้แปลต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้คำแปลที่ถูกต้องตรงตามการใช้จริง และควรคำนึงถึงความคล้ายคลึง เหลื่อม หรือแตกต่างระหว่างสังคมวัฒนธรรมของภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง ว่ามีมากน้อยเพียงไร จากนั้นจึงพิจารณาว่าควรใช้กลวิธีการแปลอย่างไรจึงจะเหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์บทแปลที่อ่านแล้วลื่นไหลและมีรรถรส

9. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาบทแปลภาษาไทยของ *A Single Thread* ซึ่งปัจจุบันมีการแปลเอาไว้นำนวนเดียว หากในอนาคตมีผู้แปลท่านอื่นที่แปลต้นฉบับเรื่องเดียวกันนี้ อาจมีการศึกษาบทแปลสำนวนอื่นเพื่อเปรียบเทียบกลวิธีการแปลที่ผู้แปลเลือกใช้ อาจทำให้ได้ข้อสรุปเรื่องกลวิธีการแปลที่เฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง/References

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมชนมหาวิทยาลัยการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เชวาลีเยร์, ที. (2564). *เพียงหนึ่งใจเดียว* (รศวรรณ พิงสุจริต, ผู้แปล). ไลบรารี เฮาส์. (ต้นฉบับพิมพ์ปี 2020).
- แดงต้อย มาลาสิทธิ์. (2549). อิทธิพลของพระคัมภีร์ไบเบิลต่อภาษาอังกฤษ. *วารสารศิลปศาสตร์*, 6(2), 15-36.
- ปวิธ เรียงศิริ. (2562). กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมประเภทคำนามและนามวลีจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาเรื่อง สิบปีในสวนโมกข์ แต่งโดย พุทธทาสภิกขุ. ใน มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ วิทยาเขตสุรินทร์ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏวชิรเวศน์ ครั้งที่ 10 วิจัยและนวัตกรรม นำสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (น. 172-180). มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ วิทยาเขตสุรินทร์.
- แผนกคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (ม.ป.ป.). *ทำไมชาวคาทอลิกจึงใช้น้ำเสก*. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2566, จาก <http://www.kamsonbkk.com/catholic-catechism/2012-02-15-07-27-46/419-2012-04-04-02-37-42>
- แผนกคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (ม.ป.ป.). *ทำไมจึงมีการใส่ถุงเท้าในพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2566, จาก <http://www.kamsonbkk.com/interesting-catechism/2012-02-15-07-27-46/2472-007>
- พัชรี โภคสัมฤทธิ์. (2555). การแปลสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย. *สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.
- พรณี ภาระโกชน. (2555). การแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมในนวนิยายเรื่อง "Memoirs of a Geisha". *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 31(1), 5-17.
- วรพัชร ชาลีกุล, และ สานุช เสกขุนทด ณ ถลาง (2562). กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาเรื่อง เรื่องของจัน ดารา แต่งโดย อุษณา เพลิงธรรม. *วารสารวจนะ*, 7(1), 1-20.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2548). *พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสาทุก อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสภา. (ม.ป.ป.). *ศัพท์บัญญัติสำนักงานราชบัณฑิตยสภา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2565, จาก <https://coined-word.orst.go.th/>

- ศูนย์ข้อมูลกลางทางด้านศาสนา. (ม.ป.ป.). ข้อมูลสถิติ: เครือข่ายศาสนสถาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2566, จาก https://e-service.dra.go.th/chart_place_page/search-place-province?province=0&religion=3
- สมาคมพระคริสตธรรมไทย. (2548). *พระคริสตธรรมคัมภีร์ไทย-อังกฤษ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สมาคมพระคริสตธรรมไทย.
- สิทธิา พินิจวาดล. (2564). *คู่มือนักแปลอาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2549). *การแปลขั้นสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2561). *แปลผิด → แปลถูก: คัมภีร์การแปลยุคใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2562). *ภาษา วัฒนธรรมกับการแปล: ไทย-อังกฤษ*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัก ให้งงู. (2557). การแปลตัวบทที่แฝงนัยทางวัฒนธรรมในบทละครเรื่อง คณีก ของฌูลส์ โรแมงส์. *วารสารศิลปศาสตร์*, 14(2), 63-84.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). ข้อมูลวัด และ พระทั่วประเทศ พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2566, จาก <https://www.onab.go.th/th/page/item/index/id/1>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *การสำรวจสภาวะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต พ.ศ. 2561*. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2565, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014en/Survey/social/religion/SurveyOnConditions/2018/Full%20Report.pdf>
- เสมียนอารีย์. (12 กันยายน 2565). *ย้อนอดีตการตีระฆังของพระสงฆ์ และมูลเหตุการทำระฆังเล็ก ถวายวัด มีที่มาจากไหน? ศิลปวัฒนธรรม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2565, จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_74014
- Aungsuwan, W. (2017). Translation Strategies and Thai Identities in the English Translated Versions of Thai Buddhist Books: The Case Study of Good Kids Stories with V. Vachiramedhi. *SSRN Electronic Journal*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2980639>
- Baker, M. (2005). *In Other Words: A Coursebook on translation*. Routledge.
- Baker, M. (2011). *In Other Words: A Coursebook on translation* (2nd ed.). Routledge.
- Baker, M. (2018). *In Other Words: A Coursebook on translation* (3rd ed.). Routledge.
- Chevalier, T. (2020). *A Single Thread*. HarperCollins.
- Garcia, N. C. (2021). Cultural Practices as Forms of Resilience and Agency in Tracy Chevalier's "A Single Thread". *OCEANIDE*, 14, 33-40.

- Inphen, W. (2020). A dominant global translation strategy in Thai translated novels: The translations of religious markers in Dan Brown's thriller novels. *Manusya: Journal of Humanities*, 23, 286-304.
- Jocuns, A. (2016). Discourses of tourism in Thailand: The nexus of religion, commodification, tourism, and "other-ness". *Journal of Liberal Arts*, 16(2), 219-236.
- Larson, M. (1984). *Meaning-Based Translation: A guide to cross-language equivalence*. University Press of America.
- Maasoum, S. M. H., & Davtalab, H. (2011). An Analysis of Culture-specific Items in the Persian Translation of "Dubliners" Based on Newmark's Model. *Theory and Practice in Language Studies*, 1(12), 1767-1779.
- Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. Prentice Hall.
- Newmark, P. (1995). *A Textbook of Translation*. Phoenix ELT.
- Nida, E. A. (1964). *Toward a Science of Translating*. E. J. Brill.
- Oxford Learner's Dictionaries. (n.d.). *Oxford Learner's Dictionaries*. Retrieved November 15, 2022, from <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
- Wongseree, T. (2021). Translation of Thai Culture-Specific Words Into English in Digital Environment: Translators' Strategies and Use of Technology. *rEFLections*, 28(3), 334-356.
- Tiwiyanti, L., & Retnomurti, A. B. (2016). Loss and Gain in Translation of Culture-Specific Items in Ahmad Tohari's *Lintang Kemukus*: A Semantic Study. *Lingua Cultura*, 11(1). 1-6. <http://dx.doi.org/10.21512/lc.v1i1.1820>